

Příloha 4:

AG ČKAIT – Stanovisko k terminologii oboru – nadužívání výrazu „podloží“

*Motto: „...sestoupíme a zmateme jim tam řeč,
aby si navzájem nerozuměli...“
(Bible, První kniha Mojžíšova,
Budování města a věže, 11,7)*

V poslední době dochází ve verbální praxi AO profese geotechnika i v odborných prezentacích k nadužívání termínu „podloží“, namísto obecně správného výrazu „základová půda“. Příkladem je, že Komora sice v rámci rekodifikace stavebního práva prosadila připomínku, aby byl v novém Stavebním zákoně použit správný výraz, ale přesto se někde v jeho textu tato chyba dále vyskytuje.

Apelujeme na AO všech oborů, aby se snažili udržet, v zájmu dobrého vzájemného porozumění i možných právních konsekvencí výkladu textů ve sporech, čistotu našeho odborného jazyka a správnost vyjadřování.

V tom má AG zásadní roli, byť se to zdá okrajovou problematikou. V prohlubující se mezinárodní kooperaci je třeba dbát na přesnou kompatibilitu českých termínů s především anglickými, světově nejvíce užívanými. A také odstraňovat z naší odborné řeči kromě starých matoucích germanismů a rusismů i zavádějící „hantýrku“. Tlačí na to i agentura ČAS, aby byly naše standardy poskytovány všem zájemcům dobrou češtinou.

K tomu sdělujeme následující podrobné argumentační skutečnosti:

- Po konzultaci s Jazykovou poradnou ÚJČ ČAV platí, že obecnému významu slova *podloží*, který je uveden ve slovnících spisovné češtiny odpovídá následující definice:
podloží, -í s. geol., horn. vrstva horniny uložené pod jinou, zejm. užitkovou, podložní vrstva; zeměd. vrstva ležící přímo pod ornici; žel. vrstva sypkého materiálu pod šterkovým ložem.
V tomto smyslu je tedy oprávněné používat uvedený výraz jen specificky v dopravním stavitelství pro vrstvy pod vlastní konstrukcí vozovky a v tunelovém stavitelství pro vrstvy pod zhotovovanou hlubinnou konstrukcí.
V uvedeném slovníku č. j. ovšem chybí výraz „nadloží“, který je párový k výrazu „podloží“ a osvětluje spojenou logiku užívání obou výrazů, jež pochází z pojmosloví ložiskové geologie. Popisuje relativní vztah dvou výškově odlišných geologických vrstev v horninovém masivu. Odtud přešlo užívání do báňské terminologie a následně i do provádění podzemních staveb.
- ÚJČ ČAV doporučuje, že osvěta v oblasti správnosti a přesnosti termínů spadá výhradně do kompetence příslušných odborníků. Ti se u nás již před dlouhou

dobou shodli, že jediným obecně správným termínem je **základová půda**. Ten je proto široce zaveden do všech oficiálních dokumentů a standardů.

Oprávněnost tohoto termínu vyvstává i z uvážení paradoxu, že při nadbytečném používání termínu „podloží“ by obecně měla být logicky implicitně považována vrchní konstrukce stavby za „nadloží“. Takové zmatení jazyka nelze dopustit.

- V našich stávajících dokumentech se ovšem vyskytují ojedinělé chyby ve výrazech, které ke zmatení přispívají. Je to především v nepřesných překladech euronorem nebo i jiných dokumentů z angličtiny. A tak je tomu i v současném hlavním dokumentu ČSN EN 1997 Eurokód 7 – Část 1: 2006, Část 2: 2008 - Navrhování geotechnických konstrukcí, kde se nahodile vyskytuje uvedený nesprávný výraz.
- Byl ovšem mylně zaveden i do textu ČSN 730001-7: 2003 - Navrhování stavebních konstrukcí – Slovník – Část 7: Geotechnika, jenž má sloužit ke sjednocení při překladech evropských norem. Termín „základová půda“ je zde správně a jednoznačně přiřazen anglickému termínu „ground“. Avšak pro překlad anglického termínu „subsoil“ je zmatečně přiřazen překlad „základová půda; podloží“. Jenže z anglických definic shrnutím vyplývá, že „**Subsoil** is the layer of soil under the **topsoil** on the surface of the ground“, tedy že jde o vrstvu zeminy pod povrchovou vrstvou zeminy, což odpovídá českému „podloží“. V tomto slovníku existuje pro porovnání výraz „nadloží“, odpovídající správně anglickému „overburden“, což je dle definic zemina nebo hornina ležící nad jiným podzemním prostorem.
- Ani ve stávajícím Slovníku pojmů ve stavebnictví ČKAIT – Geotechnika a zakládání staveb (2006) není výraz „podloží“ zaveden, a tudíž neposkytuje jeho výklad. Je zde ovšem výraz „nadloží“, správně odpovídající anglickému ekvivalentu „overburden“. I zde je však zaveden zmatek při podrobném výkladu pojmu „základová půda“, když je uveden jako anglický ekvivalent kromě „ground“ také chybně výraz „subsoil“.
V právě připravované revizi tohoto slovníku by měla být nabídnuta i vhodná synonyma „základová půdy“ pro použití jen ve stylistické tísní, ale při vhodném kontextu, například „podzákladí, horninové prostředí“ apod.

Ing. Jindřich Řičica, 3. 11. 2020
AG ČKAIT